

Total custo efectivo:	
	Euros 2008
Custo sección 18. Ministerio de Educación e Ciencia	7.278,60
Custo sección 22. Ministerio de Administraciones Públicas	21.971,49
Créditos afectados polo traspaso	29.250,09
Para deducir:	
Recadación ingresos por taxa 079 (ano 2007).	18.489,00
Total custo efectivo neto	10.761,09

ANEXO I

Modelo de credencial e as súas características

Modelo de credencial. Na credencial deberán figurar, polo menos en castelán (alternativa –en texto bilingüe– nun só documento redactado en castelán e na lingua oficial da comunidade), estes datos:

Nome, nacionalidade e data de nacemento do interesado.

Título ou estudos estranxeiros que se homologan ou validan.

País de orixe dos estudos.

Título ou estudos españois cos cales homologan ou validan.

Data de concesión da homologación.

As características técnicas básicas dos soportes para a expedición de credenciais serán as seguintes:

Expediranse sobre soporte de papel celulósico tamaño UNE A-4 de 100 gr/m², exento de branqueador óptico, con fibras invisibles de resposta á luz ultravioleta, tomando como referencia, no que sexan aplicables, as especificacións contidas no Real decreto 733/1995, do 5 de maio, sobre expedición de títulos académicos e profesionais correspondentes ás ensinanzas establecidas pola Lei orgánica 1/1990, do 3 de outubro, de ordenación xeral do sistema educativo.

XEFATURA DO ESTADO

13033 *LEI ORGÁNICA 1/2008, do 30 de xullo, pola que se autoriza a ratificación por España do Tratado de Lisboa, polo que se modifican o Tratado da Unión Europea e o Tratado Constitutivo da Comunidade Europea, asinado na capital portuguesa o 13 de decembro de 2007. («BOE» 184, do 31-7-2008.)*

JUAN CARLOS I

REI DE ESPAÑA

Saiban todos os que a viren e a entenderen que as Cortes Xerais aprobaron e eu sanciono a seguinte lei orgánica.

EXPOSICIÓN DE MOTIVOS

O 13 de decembro de 2007, tras superar a incerteza creada ao non se alcanzar a ratificación unánime do Tratado polo que se establece unha Constitución para

Europa, procedeuse á sinatura na capital portuguesa do Tratado de Lisboa, polo que se modifican o Tratado da Unión Europea e o Tratado constitutivo da Comunidade Europea (que pasará a denominarse Tratado de funcionamento da Unión Europea). O Tratado de Lisboa deriva da citada Constitución europea, que foi aprobada en referendo polo pobo español. De aí que as bases, valores, obxectivos, dereitos, políticas e institucións do Tratado sexan substancialmente similares ás da non nata Constitución.

Este novo Tratado permitirá que a Unión Europea estea mellor preparada para facer fronte aos desafíos que nos trae o novo século, dotándoa de máis e mellores instrumentos para actuar con lexitimidade e eficacia. Estas son as dúas claves fundamentais, eficacia e lexitimidade, á luz das cales hai que ler as novidades que proporciona o Tratado de Lisboa.

En primeiro lugar, a Unión precisa maiores doses de lexitimidade. De aí que moitas das reformas que introduce o novo Tratado estean presididas por unha firme vontade de lles achegar a Unión aos cidadáns e de garantir que serve aos seus intereses.

É o caso dos valores de respecto da dignidade humana, liberdade, democracia, igualdade, estado de dereito e dereitos humanos. É o caso dos obxectivos de promoción da paz e do benestar dos pobos que integran a Unión Europea. É tamén o caso da inclusión explícita no Tratado dos principios fundamentais que deben rexer as relacións entre a Unión e os seus Estados membros, como o principio de atribución de competencias, segundo o cal a Unión conta coas competencias que o Tratado lle reconece, o principio de cooperación leal entre a Unión e os seus Estados membros ou o principio do respecto por parte da Unión da identidade nacional dos Estados, incluíndo as súas estruturas políticas e constitucionais.

Neste sentido inscribese a inclusión no Tratado dunha clasificación das competencias en exclusivas da Unión e compartidas, entre esta e os Estados membros, sen esquecer a posibilidade de que a Unión adopte medidas de apoio en ámbitos que son esencialmente de competencia estatal, como a educación ou a cultura.

Na liña de busca dunha maior lexitimidade para a acción da Unión Europea áchase tamén a xeneralización do actual procedemento de codesión entre o Parlamento Europeo e o Consello, que pasa a ser o procedemento lexislativo ordinario da Unión, polo que, como regra xeral, será preciso o acordo tanto do Parlamento Europeo como do Consello para que se poidan adoptar normas xurídicas na Unión Europea.

Outra achega singular do Tratado de Lisboa é a previsión, por vez primeira na historia da Unión, dunha modalidade de iniciativa lexislativa popular, de tal modo que, reunindo as sinaturas de polo menos un millón de cidadáns, sempre que proveñan de distintos Estados membros, se poderá instar a Comisión a que presente unha determinada proposta.

O Tratado de Lisboa permitirá ademais á Unión actuar con maior eficacia para responder en tempo e forma aos cambios acelerados que experimenta a realidade social, económica e internacional do século XXI.

Neste sentido débese interpretar a creación da figura do presidente do Consello Europeo, por un período de dous anos e medio, renovable unha soa vez, co fin de dar mellor seguimento aos traballos do Consello Europeo e reforzar a visibilidade da Unión. Ou o establecemento da figura do alto representante da Unión para os Asuntos Exteriores e a Política de Seguranza, que será, asemade, mandatario do Consello para os asuntos da política exterior (PESC) e de defensa (PESD) e vicepresidente da Comisión encargado das relacións exteriores, presidindo o Consello de Relacións Exteriores da Unión. Contará, ademais, co apoio dun Servizo Europeo de Acción Exterior,

nutrido por funcionarios das institucións da Unión e dos Estados membros.

Unha reforma de grande importancia á hora de axiliar o procedemento de toma de decisións no seo da Unión é a relativa á limitación do recurso á unanimidade e a conseguinte extensión do voto por maioría cualificada a case medio centenar de novas bases xurídicas. A unanimidade, non obstante, seguirá sendo a regra xeral naqueles ámbitos que revisten unha especial sensibilidade para os Estados membros, como as liñas directrices da política exterior, a fiscalidade, a política social, os recursos financeiros da Unión e a revisión dos tratados.

O Tratado de Lisboa da Unión Europea ten ademais en conta moitas das principais preocupacións e inquedanzas dos cidadáns europeos nestes momentos. Así, contén unha nova base xurídica que vén recoñecer o gran papel que desempeñan nas nosas sociedades os servizos públicos ou de interese xeral, e outras bases que permitirán que a Unión se dote de mellores políticas en cuestións de seguranza e loita contra a criminalidade organizada, en materia de política de inmigración ou na loita contra o cambio climático, así como as que fan figurar a solidariedade entre os Estados membros, xa sexa para facer fronte a catástrofes naturais ou a atentados terroristas, xa sexa para garantir a necesaria subministración enerxética, como un dos sinais de identidade da integración europea.

O Tratado de Lisboa responde tamén a necesidades e inquedanzas particularmente específicas dos cidadáns españois. Tal é o caso das novas disposicións relativas ao réxime das rexións ultraperiféricas, en especial en materia de axudas públicas, da inclusión explícita, entre os obxectivos da política enerxética da Unión, do fomento das interconexións das redes ou da previsión da posibilidade de embargar os fondos e activos financeiros de grupos terroristas que actúen no territorio da Unión. Igualmente debe citarse, pola súa relevancia, a nova repartición de escanos no Parlamento Europeo, que implica un notable incremento dos asignados a España.

Convén ter presente que o Reino de España, xunto con outros quince Estados membros da Unión Europea, formulou unha declaración, anexa á acta final da Conferencia Intergubernamental, en que se sinala que «a bandeira que representa un círculo de doce estrelas douradas sobre fondo azul, o himno tomado do "Himno á Alegría" da Novena Sinfonía de Ludwig van Beethoven, a divisa "Unidade na diversidade", o euro en canto que moeda da Unión Europea e o Día de Europa o 9 de maio, seguirán sendo, para eles, os símbolos da pertenza común dos cidadáns á Unión Europea e da súa relación con esta», polo que a continuidade no uso xeneralizado polos poderes públicos e polos cidadáns destes símbolos debe entenderse non só garantida senón incluso activamente recomendada.

Por último débese salientar con especial énfase que, segundo o Tratado de Lisboa, a Unión recoñece os dereitos, liberdades e principios enunciados na Carta dos Dereitos Fundamentais do 7 de decembro de 2000, tal como foi adaptada o 12 de decembro de 2007 en Estrasburgo, a cal, proclama, terá o mesmo valor xurídico que os Tratados. Trátase dun avance de considerable valor político, ademais de xurídico, no proceso de construción da Unión e da cidadanía europea. Por iso, e porque se considera conveniente desde o punto de vista da transparencia e da proximidade ao cidadán, reproducese no artigo segundo desta lei orgánica o texto íntegro da citada carta, tal e como foi publicado no «Diario Oficial da Unión Europea» do 14 de decembro de 2007 (2007/C 303/01).

Artigo 1. *Autorización da ratificación do Tratado de Lisboa.*

Autorízase a ratificación por España do Tratado de Lisboa, polo que se modifican o Tratado da Unión Europea e o

Tratado constitutivo da Comunidade Europea, asinado na capital da República de Portugal o 13 de decembro de 2007.

Artigo 2. *Carta dos Dereitos Fundamentais da Unión Europea.*

A teor de disposto no parágrafo segundo do artigo 10 da Constitución española e no punto 8 do artigo 1 do Tratado de Lisboa, as normas relativas aos dereitos fundamentais e ás liberdades que a Constitución recoñece interpretaranse tamén de conformidade co disposto na Carta dos Dereitos Fundamentais publicada no «Diario Oficial da Unión Europea» do 14 de decembro de 2007, cuxo texto íntegro se reproduce a seguir:

«PREÁMBULO

Os pobos de Europa, ao crearen entre si unha unión cada vez máis estreita, decidiron compartir un porvir pacífico baseado en valores comúns.

Consciente do seu patrimonio espiritual e moral, a Unión está fundada sobre os valores indivisibles e universais da dignidade humana, a liberdade, a igualdade e a solidariedade, e baséase nos principios da democracia e o estado de dereito. Ao instituír a cidadanía da Unión e crear un espazo de liberdade, seguranza e xustiza, sitúa a persoa no centro da súa actuación.

A Unión contribúe a defender e fomentar estes valores comúns dentro do respecto da diversidade de culturas e tradicións dos pobos de Europa, así como da identidade nacional dos Estados membros e da organización dos seus poderes públicos a escala nacional, rexional e local; trata de fomentar un desenvolvemento equilibrado e sustentable e garante a libre circulación de persoas, servizos, mercadorías e capitais, así como a liberdade de establecemento.

Para iso é necesario, dándolles maior proxección mediante unha Carta, reforzar a protección dos dereitos fundamentais a teor da evolución da sociedade, do progreso social e dos avances científicos e tecnolóxicos.

A presente Carta reafirma, dentro do respecto das competencias e misións da Unión, así como do principio de subsidiariedade, os dereitos que emanan en particular das tradicións constitucionais e as obrigas internacionais comúns aos Estados membros, do Convenio Europeo para a Protección dos Dereitos Humanos e das Liberdades Fundamentais, das cartas sociais adoptadas pola Unión e polo Consello de Europa, así como da xurisprudencia do Tribunal de Xustiza da Unión Europea e do Tribunal Europeo de Dereitos Humanos. Neste contexto, os órganos xurisdiccionais da Unión e dos Estados membros interpretarán a Carta atendendo debidamente ás explicacións elaboradas baixo a autoridade do Praesidium da Convención que redactou a Carta e actualizadas baixo a responsabilidade do Praesidium da Convención Europea.

O desfrute de tales dereitos implica responsabilidades e deberes tanto respecto dos demais como da comunidade humana e das xeracións futuras.

En consecuencia, a Unión recoñece os dereitos, liberdades e principios enunciados a seguir.

TÍTULO I

Dignidade

ARTIGO 1

Dignidade humana

A dignidade humana é inviolable. Será respectada e protexida.

ARTIGO 2

Dereito á vida

1. Toda persoa ten dereito á vida.
2. Ninguén poderá ser condenado á pena de morte nin executado.

ARTIGO 3

Dereito á integridade da persoa

1. Toda persoa ten dereito á súa integridade física e psíquica.
2. No marco da medicina e a bioloxía respectaranse, en particular:
  - a) O consentimento libre e informado da persoa de que se trate, de acordo coas modalidades establecidas pola lei;
  - b) A prohibición das prácticas eugenésicas, en particular as que teñen como finalidade a selección das persoas;
  - c) A prohibición de que o corpo humano ou partes del en canto tales se convertan en obxecto de lucro;
  - d) A prohibición da clonación reprodutora de seres humanos.

ARTIGO 4

Prohibición da tortura e das penas ou os tratos inhumanos ou degradantes

Ninguén poderá ser sometido a tortura nin a penas ou tratos inhumanos ou degradantes.

ARTIGO 5

Prohibición da escravitude e do traballo forzado

1. Ninguén poderá ser sometido a escravitude ou servidume.
2. Ninguén poderá ser forzado a realizar un traballo forzado ou obrigatorio.
3. Prohíbese a trata de seres humanos.

TÍTULO II

Liberdades

ARTIGO 6

Dereito á liberdade e á seguranza

Toda persoa ten dereito á liberdade e á seguranza.

ARTIGO 7

Respecto da vida privada e familiar

Toda persoa ten dereito ao respecto da súa vida privada e familiar, do seu domicilio e das súas comunicacións.

ARTIGO 8

Protección de datos de carácter persoal

1. Toda persoa ten dereito á protección dos datos de carácter persoal que a concirnan.
2. Estes datos trátanse de modo leal, para fins concretos e sobre a base do consentimento da persoa afectada ou en virtude doutro fundamento lexítimo previsto pola lei. Toda persoa ten dereito a acceder aos datos recollidos que a concirnan e a obter a súa rectificación.

3. O respecto destas normas estará suxeito ao control dunha autoridade independente.

ARTIGO 9

Dereito a contraer matrimonio e dereito a fundar unha familia

Garántense o dereito a contraer matrimonio e o dereito a fundar unha familia segundo as leis nacionais que regulen o seu exercicio.

ARTIGO 10

Liberdade de pensamento, de conciencia e de relixión

1. Toda persoa ten dereito á liberdade de pensamento, de conciencia e de relixión. Este dereito implica a liberdade de cambiar de relixión ou de conviccións, así como a liberdade de manifestar a súa relixión ou as súas conviccións individual ou colectivamente, en público ou en privado, a través do culto, o ensino, as prácticas e a observancia dos ritos.
2. Recoñécese o dereito á obxección de conciencia de acordo coas leis nacionais que regulen o seu exercicio.

ARTIGO 11

Liberdade de expresión e de información

1. Toda persoa ten dereito á liberdade de expresión. Este dereito comprende a liberdade de opinión e a liberdade de recibir ou comunicar informacións ou ideas sen que poida haber inxerencia de autoridades públicas e sen consideración de fronteiras.
2. Respéctanse a liberdade dos medios de comunicación e o seu pluralismo.

ARTIGO 12

Liberdade de reunión e de asociación

1. Toda persoa ten dereito á liberdade de reunión pacífica e á liberdade de asociación en todos os niveis, especialmente nos ámbitos político, sindical e cívico, o que supón o dereito de toda persoa a fundar con outras sindicatos e a se afiliarse a eles para a defensa dos seus intereses.
2. Os partidos políticos a escala da Unión contribúen a expresar a vontade política dos cidadáns da Unión.

ARTIGO 13

Liberdade das artes e das ciencias

As artes e a investigación científica son libres. Respéctase a liberdade de cátedra.

ARTIGO 14

Dereito á educación

1. Toda persoa ten dereito á educación e ao acceso á formación profesional e permanente.
2. Este dereito inclúe a facultade de recibir gratuitamente o ensino obrigatorio.
3. Respéctanse, de acordo coas leis nacionais que regulen o seu exercicio, a liberdade de creación de centros docentes dentro do respecto dos principios democráticos, así como o dereito dos pais a garantir a educación e o ensino dos seus fillos conforme as súas conviccións relixiosas, filosóficas e pedagóxicas.

ARTIGO 15

Liberdade profesional e dereito a traballar

1. Toda persoa ten dereito a traballar e a exercer unha profesión libremente elixida ou aceptada.

2. Todo cidadán da Unión ten liberdade para buscar un emprego, traballar, establecerse ou prestar servizos en calquera Estado membro.

3. Os nacionais de países terceiros que estean autorizados a traballar no territorio dos Estados membros teñen dereito a unhas condicións laborais equivalentes a aquelas que desfrutan os cidadáns da Unión.

ARTIGO 16

Liberdade de empresa

Recoñécese a liberdade de empresa de conformidade co dereito da Unión e coas lexislacións e prácticas nacionais.

ARTIGO 17

Dereito á propiedade

1. Toda persoa ten dereito a desfrutar da propiedade dos bens que adquirise legalmente, a os usar, a dispor deles e a os legar. Ninguén pode ser privado da súa propiedade máis que por causa de utilidade pública, nos casos e condicións previstos na lei e a cambio, nun tempo razoable, dunha xusta indemnización pola súa perda. O uso dos bens poderase regular por lei na medida en que resulte necesario para o interese xeral.

2. Protéxese a propiedade intelectual.

ARTIGO 18

Dereito de asilo

Garántese o dereito de asilo dentro do respecto das normas da Convención de Xenebra do 28 de xullo de 1951 e do Protocolo do 31 de xaneiro de 1967 sobre o Estatuto dos refuxiados e de conformidade coa Constitución.

ARTIGO 19

Protección en caso de devolución, expulsión e extradición

1. Prohíbense as expulsións colectivas.

2. Ninguén poderá ser devolto, expulsado ou extraditado a un Estado en que corra un grave risco de ser sometido á pena de morte, a tortura ou a outras penas ou tratos inhumanos ou degradantes.

TÍTULO III

Igualdade

ARTIGO 20

Igualdade ante a lei

Todas as persoas son iguais ante a lei.

ARTIGO 21

Non-discriminación

1. Prohíbese toda discriminación e, en particular, a exercida por razón de sexo, raza, cor, orixes étnicas ou sociais, características xenéticas, lingua, relixión ou conviccións, opinións políticas ou de calquera outro tipo, pertenza a unha minoría nacional, patrimonio, nacemento, discapacidade, idade ou orientación sexual.

2. Prohíbese toda discriminación por razón de nacionalidade no ámbito de aplicación da Constitución e sen prexuízo das súas disposicións particulares.

ARTIGO 22

Diversidade cultural, relixiosa e lingüística

A Unión respecta a diversidade cultural, relixiosa e lingüística.

ARTIGO 23

Igualdade entre mulleres e homes

A igualdade entre mulleres e homes deberase garantir en todos os ámbitos, inclusive en materia de emprego, traballo e retribución.

O principio de igualdade non impide o mantemento ou a adopción de medidas que supoñan vantaxes concretas en favor do sexo menos representado.

ARTIGO 24

Dereitos do neno

1. Os nenos teñen dereito á protección e aos coidados necesarios para o seu benestar. Poderán expresar a súa opinión libremente. Esta será tomada en conta para os asuntos que os afecten, en función da súa idade e madurez.

2. En todos os actos relativos aos nenos levados a cabo por autoridades públicas ou institucións privadas, o interese superior do neno constituirá unha consideración primordial.

3. Todo neno ten dereito a manter de forma periódica relacións persoais e contactos directos co seu pai e coa súa nai, salvo se é contrario aos seus intereses.

ARTIGO 25

Dereitos das persoas maiores

A Unión reconece e respecta o dereito das persoas maiores a levar unha vida digna e independente e a participar na vida social e cultural.

ARTIGO 26

Integración das persoas discapacitadas

A Unión reconece e respecta o dereito das persoas discapacitadas a se beneficiaren de medidas que garantan a súa autonomía, a súa integración social e profesional e a súa participación na vida da comunidade.

TÍTULO IV

Solidariedade

ARTIGO 27

Dereito á información e consulta dos traballadores na empresa

Deberáselles garantir aos traballadores ou aos seus representantes, nos niveis adecuados, a información e consulta con suficiente antelación, nos casos e condicións previstos no dereito da Unión e nas lexislacións e prácticas nacionais.

ARTIGO 28

Dereito de negociación e de acción colectiva

Os traballadores e os empresarios, ou as súas organizacións respectivas, de conformidade co dereito da Unión e coas lexislacións e prácticas nacionais, teñen dereito a negociar e celebrar convenios colectivos, nos niveis adecuados, e a emprender, en caso de conflito de intereses, accións colectivas para a defensa dos seus intereses, incluída a folga.

ARTIGO 29

Dereito de acceso aos servizos de colocación

Toda persoa ten dereito a acceder a un servizo grauíto de colocación.

ARTIGO 30

Protección en caso de despedimento inxustificado

Todo traballador ten dereito a protección en caso de despedimento inxustificado, de conformidade co dereito da Unión e coas lexislacións e prácticas nacionais.

ARTIGO 31

Condições de traballo xustas e equitativas

1. Todo traballador ten dereito a traballar en condicións que respecten a súa saúde, seguranza e dignidade.
2. Todo traballador ten dereito á limitación da duración máxima do traballo e a períodos de descanso diarios e semanais, así como a un período de vacacións anuais retribuídas.

ARTIGO 32

Prohibición do traballo infantil e protección dos mozos no traballo

Prohíbese o traballo infantil. A idade mínima de admisión ao traballo non poderá ser inferior á idade en que conclúe o período de escolaridade obrigatoria, sen prexuízo de disposicións máis favorables para os mozos e salvo excepcións limitadas.

Os mozos admitidos a traballar deberán dispor de condicións de traballo adaptadas á súa idade e estar protexidos contra a explotación económica ou contra calquera traballo que poida ser prexudicial para a súa seguranza, a súa saúde, o seu desenvolvemento físico, psíquico, moral ou social, ou que poida pór en perigo a súa educación.

ARTIGO 33

Vida familiar e vida profesional

1. Garántese a protección da familia nos planos xurídico, económico e social.
2. Co fin de poder conciliar vida familiar e vida profesional, toda persoa ten dereito a ser protexida contra calquera despedimento por unha causa relacionada coa maternidade, así como o dereito a un permiso pagado por maternidade e a un permiso parental con motivo do nacemento ou da adopción dun neno.

ARTIGO 34

Seguranza social e axuda social

1. A Unión reconece e respecta o dereito de acceso ás prestacións de seguranza social e aos servizos sociais

que garanten unha protección en casos como a maternidade, a enfermidade, os accidentes laborais, a dependencia ou a vellez, así como en caso de perda de emprego, segundo as modalidades establecidas polo dereito da Unión e as lexislacións e prácticas nacionais.

2. Toda persoa que resida e se desprace legalmente dentro da Unión ten dereito ás prestacións de seguranza social e ás vantaxes sociais de conformidade co dereito da Unión e coas lexislacións e prácticas nacionais.

3. Co fin de combater a exclusión social e a pobreza, a Unión reconece e respecta o dereito a unha axuda social e a unha axuda de vivenda para garantir unha existencia digna a todos aqueles que non dispoñan de recursos suficientes, segundo as modalidades establecidas polo dereito da Unión e polas lexislacións e prácticas nacionais.

ARTIGO 35

Protección da saúde

Toda persoa ten dereito a acceder á prevención sanitaria e a beneficiarse da atención sanitaria nas condicións establecidas polas lexislacións e prácticas nacionais. Ao se definiren e executaren todas as políticas e accións da Unión garantirase un nivel elevado de protección da saúde humana.

ARTIGO 36

Acceso aos servizos de interese económico xeral

A Unión reconece e respecta o acceso aos servizos de interese económico xeral, tal como dispoñen as lexislacións e prácticas nacionais, de conformidade coa Constitución, co fin de promover a cohesión social e territorial da Unión.

ARTIGO 37

Protección do ambiente

Nas políticas da Unión integraranse e garantiranse, conforme o principio de desenvolvemento sustentable, un nivel elevado de protección do ambiente e a mellora da súa calidade.

ARTIGO 38

Protección dos consumidores

Nas políticas da Unión garantirase un nivel elevado de protección dos consumidores.

TÍTULO V

Cidadanía

ARTIGO 39

Dereito de sufraxio activo e pasivo nas eleccións ao Parlamento Europeo

1. Todo cidadán da Unión ten dereito de sufraxio activo e pasivo nas eleccións ao Parlamento Europeo no Estado membro en que resida, nas mesmas condicións que os nacionais de tal Estado.

2. Os deputados ao Parlamento Europeo serán elixidos por sufraxio universal libre, directo e secreto.

ARTIGO 40

Dereito de sufraxio activo e pasivo nas eleccións municipais

Todo cidadán da Unión ten dereito de sufraxio activo e pasivo nas eleccións municipais do Estado membro en que resida, nas mesmas condicións que os nacionais de tal Estado.

ARTIGO 41

Dereito a unha boa administración

1. Toda persoa ten dereito a que as institucións, órganos e organismos da Unión traten os seus asuntos imparcial e equitativamente e dentro dun prazo razoable.

2. Este dereito inclúe en particular:

a) O dereito de toda persoa a ser oída antes de que se tome en contra súa unha medida individual que a afecte desfavorablemente;

b) O dereito de toda persoa a acceder ao expediente que a concirna, dentro do respecto dos intereses lexítimos da confidencialidade e do segredo profesional e comercial;

c) A obriga que incumbe á Administración de motivar as súas decisións.

3. Toda persoa ten dereito á reparación pola Unión dos danos causados polas súas institucións ou os seus axentes no exercicio das súas funcións, de conformidade cos principios xerais comúns aos dereitos dos Estados membros.

4. Toda persoa poderase dirixir ás institucións da Unión nunha das linguas da Constitución e deberá recibir unha contestación nesa mesma lingua.

ARTIGO 42

Dereito de acceso aos documentos

Todo cidadán da Unión e toda persoa física ou xurídica que resida ou teña o seu domicilio social nun Estado membro ten dereito a acceder aos documentos das institucións, órganos e organismos da Unión, calquera que sexa o seu soporte.

ARTIGO 43

O Defensor do Pobo Europeo

Todo cidadán da Unión e toda persoa física ou xurídica que resida ou teña o seu domicilio social nun Estado membro ten dereito a someter ao Defensor do Pobo Europeo os casos de mala administración na actuación das institucións, órganos ou organismos da Unión, con exclusión do Tribunal de Xustiza da Unión Europea no exercicio das súas funcións xurisdiccionais.

ARTIGO 44

Dereito de petición

Todo cidadán da Unión e toda persoa física ou xurídica que resida ou teña o seu domicilio social nun Estado membro ten o dereito de petición perante o Parlamento Europeo.

ARTIGO 45

Liberdade de circulación e de residencia

1. Todo cidadán da Unión ten dereito a circular e residir libremente no territorio dos Estados membros.

2. Poderáselles conceder liberdade de circulación e de residencia, de conformidade co disposto na Constitución, aos nacionais de países terceiros que residan legalmente no territorio dun Estado membro.

ARTIGO 46

Protección diplomática e consular

Todo cidadán da Unión poderá acollerse, no territorio dun país terceiro en que non estea representado o Estado membro de que sexa nacional, á protección das autoridades diplomáticas e consulares de calquera Estado membro, nas mesmas condicións que os nacionais deste Estado.

TÍTULO VI

Xustiza

ARTIGO 47

Dereito á tutela xudicial efectiva e a un xuíz imparcial

Toda persoa cuxos dereitos e liberdades garantidos polo dereito da Unión fosen violados ten dereito á tutela xudicial efectiva respectando as condicións establecidas no presente artigo.

Toda persoa ten dereito a que a súa causa sexa oída equitativa e publicamente e dentro dun prazo razoable por un xuíz independente e imparcial, establecido previamente pola lei. Toda persoa poderá facerse aconsellar, defender e representar.

Prestaráselle asistencia xurídica gratuíta a quen non dispoña de recursos suficientes sempre e cando esa asistencia sexa necesaria para garantir a efectividade do acceso á xustiza.

ARTIGO 48

Presunción de inocencia e dereitos da defensa

1. Todo acusado se presume inocente mentres a súa culpabilidade non fose declarada legalmente.

2. Garánteselle a todo acusado o respecto dos dereitos da defensa.

ARTIGO 49

Principios de legalidade e de proporcionalidade dos delitos e das penas

1. Ninguén poderá ser condenado por unha acción ou unha omisión que, no momento en que se cometese, non constituía unha infracción segundo o dereito interno ou o dereito internacional. Do mesmo modo, non se poderá impor unha pena máis grave que a aplicable no momento en que a infracción se cometese. Se con posterioridade a esta infracción a lei dispón unha pena máis leve, deberase aplicar esta.

2. Este artigo non impedirá o xuízo e o castigo dunha persoa culpable dunha acción ou dunha omisión que, no momento en que se cometese, fose constitutiva de delito segundo os principios xerais recoñecidos polo conxunto das nacións.

3. A intensidade das penas non deberá ser desproporcionada en relación coa infracción.

ARTIGO 50

Dereito a non ser xulgado ou condenado penalmente dúas veces pola mesma infracción

Ninguén poderá ser xulgado ou condenado penalmente por unha infracción respecto da cal xa fose absolto

ou condenado na Unión mediante sentenza penal firme conforme a lei.

TÍTULO VII

Disposicións xerais que rexen a interpretación e a aplicación da Carta

ARTIGO 51

Ámbito de aplicación

1. As disposicións desta Carta están dirixidas ás institucións, órganos e organismos da Unión, dentro do respecto do principio de subsidiariedade, así como aos Estados membros unicamente cando apliquen o dereito da Unión. Por conseguinte, estes respectarán os dereitos, observarán os principios e promoverán a súa aplicación, consonte as súas respectivas competencias e dentro dos límites das competencias que se lle atribúen á Unión nas demais partes da Constitución.

2. Esta Carta non amplía o ámbito de aplicación do dereito da Unión alén das competencias da Unión, nin crea ningunha competencia ou misión novas para a Unión, nin modifica as competencias e misións definidas nas demais partes da Constitución.

ARTIGO 52

Alcance e interpretación dos dereitos e principios

1. Calquera limitación do exercicio dos dereitos e liberdades recoñecidos pola presente Carta deberá ser establecida pola lei e respectar o contido esencial dos citados dereitos e liberdades. Dentro do respecto do principio de proporcionalidade, só se poderán introducir limitacións cando sexan necesarias e respondan efectivamente a obxectivos de interese xeral recoñecidos pola Unión ou á necesidade de protección dos dereitos e liberdades dos demais.

2. Os dereitos recoñecidos pola presente Carta que se mencionan noutras partes da Constitución exerceranse nas condicións e dentro dos límites definidos por elas.

3. Na medida en que esta Carta conteña dereitos que correspondan a dereitos garantidos polo Convenio Europeo para a Protección dos Dereitos Humanos e das Liberdades Fundamentais, o seu sentido e alcance serán iguais aos que lles confire tal convenio. Esta disposición non obstará para que o dereito da Unión conceda unha protección máis extensa.

4. Na medida en que esta Carta recoñeza dereitos fundamentais resultantes das tradicións constitucionais comúns aos Estados membros, tales dereitos interpretaranse en harmonía coas citadas tradicións.

5. As disposicións desta Carta que conteñan principios poderanse aplicar mediante actos legislativos e executivos adoptados polas institucións, órganos e organismos da Unión, e por actos dos Estados membros cando apliquen o dereito da Unión, no exercicio das súas competencias respectivas. Só se poderán alegar ante un órgano xurisdiccional no que se refire á interpretación e control da legalidade de tales actos.

6. Teranse plenamente en conta as lexislacións e prácticas nacionais segundo o especificado nesta Carta.

7. As explicacións elaboradas para guiar na interpretación da Carta dos Dereitos Fundamentais serán tomadas debidamente en conta polos órganos xurisdiccionais da Unión e dos Estados membros.

ARTIGO 53

Nivel de protección

Ningunha das disposicións desta Carta se poderá interpretar como limitativa ou lesiva dos dereitos humanos e liberdades fundamentais recoñecidos, no seu respectivo ámbito de aplicación, polo dereito da Unión, o dereito internacional e os convenios internacionais de que son parte a Unión ou todos os Estados membros e, en particular, o Convenio Europeo para a Protección dos Dereitos Humanos e das Liberdades Fundamentais, así como polas constitucións dos Estados membros.

ARTIGO 54

Prohibición do abuso de dereito

Ningunha das disposicións desta Carta poderá ser interpretada no sentido de que implique un dereito calquera a se dedicar a unha actividade ou a realizar un acto tendente á destrución dos dereitos ou liberdades recoñecidos nesta Carta ou a limitacións máis amplas destes dereitos e liberdades que as previstas na presente Carta.»

Disposición derradeira única. *Entrada en vigor.*

Esta lei orgánica entrará en vigor o día seguinte ao da súa publicación no «Boletín Oficial del Estado».

Por tanto,

Mando a todos os españois, particulares e autoridades, que cumpran e fagan cumprir esta lei orgánica.

Palma de Mallorca, 30 de xullo de 2008.

JUAN CARLOS R.

O presidente do Goberno,
JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO

MINISTERIO DE MEDIO AMBIENTE, E MEDIO RURAL E MARIÑO

13035 *CORRECCIÓN de erros da Orde APA/863/2008, do 25 de marzo, pola que se modifican os anexos I, II, III e VI do Real decreto 824/2005, do 8 de xullo, sobre produtos fertilizantes. («BOE» 184, do 31-7-2008.)*

Advertidos erros nos anexos da Orde APA/863/2008, do 25 de marzo, pola que se modifican os anexos I, II, III e VI do Real decreto 824/2005, do 8 de xullo, sobre produtos fertilizantes, publicada no BOE, suplemento en lingua galega núm. 6, do 1 de maio de 2008, procédese a emendalos mediante as oportunas rectificacións:

No anexo I:

Páxina 590, punto 1.3., onde di: «Nota 2. -Os únicos axentes quelantes ou complexantes autorizados son os reflectidos nos puntos 1.3.6 ou 1.3.7, deste anexo, os cales se poderán denominar polas súas abreviaturas tamén alí indicadas»; debe dicir: «Nota 2. -Os únicos axentes quelantes ou complexantes autorizados son os reflectidos nos puntos 1.3.6 deste anexo, os cales se poderán denominar polas súas abreviaturas tamén alí indicadas».

Páxina 591, punto 1.3.4, na columna 4, onde di: «Molibdeno (Mo) 00,2»; debe dicir: «Molibdeno (Mo) 0,02».

Páxina 599, grupo 5: